

Χρηματοπιστωτικός Τομέας

Μάθημα: Διάρθρωση και Προβλήματα της Ελληνικής Οικονομίας

Υπεύθυνος Καθηγητής: Αλογοσκούφης Γεώργιος

Φοιτητές:

Κατσαρού Ευαγγελία 1210082

Τζιάκος Νικόλαος 1210214

Σκούφαλου Ειρήνη 1210198

Καραμολέγκου Άννα-Μαρία 1210074

Ζαλοκώστα Ιωάννα-Μαρία 1210055

Ορισμός

➤ Κύριοι Φορείς του Χρηματοπιστωτικού Τομέα στην Ελλάδα:

1. Τράπεζες: Εμπορικές, Συνεταιριστικές, ΤτΕ
2. Χρηματιστήριο Αθηνών: Αγορά χρηματοοικονομικών προϊόντων
3. Ασφαλιστικές εταιρείες: Ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά προϊόντα
4. Εταιρείες επενδύσεων και διαχείρισης κεφαλαίων: Αμοιβαία κεφάλαια, ΕΛΔΕ
5. Εποπτικές Αρχές: ΤτΕ (Νομισματική πολιτική) & Επιτροπή κεφαλαιαγοράς (αγορές κεφαλαίου)

➤ Ρόλος του Χρηματοπιστωτικού Τομέα:

- Διαμεσολάβηση μεταξύ αποταμιευτών και επενδυτών
- Χρηματοδότηση επιχειρήσεων και νοικοκυριών
- Διευκόλυνση πληρωμών και συναλλαγών
- Διαχείριση κινδύνων (π.χ. μέσω ασφαλίσεων)
- Στήριξη της νομισματικής πολιτικής και της οικονομικής σταθερότητας

Ελλάδα 1998-2008

- 1998: Πολύς κόσμος στράφηκε στο χρηματιστήριο για να επενδύσει τα χρήματά του
- Η ξέφρενη πορεία του χρηματιστηρίου έλαβε τέλος στις 21 Σεπτεμβρίου του 1999, με μία πτώση της τάξεως του -12,7% και το μεγάλο «κραχ» εντός τριών ημερών. Η κάθοδος συνεχίστηκε για χρόνια.
- Από τότε μπήκαν φραγμοί και πραγματοποιούνται τακτικότεροι έλεγχοι από εξειδικευμένους φορείς, ώστε να μην επαναληφθεί.
- Την περίοδο 2000 έως 2007 (προ κρίσης), ο χρηματοπιστωτικός τομέας στην χώρα μας γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη. Στο γεγονός αυτό, καταλυτικό ρόλο είχε η ένταξη της Ελλάδας στην ζώνη του ευρώ και η οικονομική σταθερότητα της χώρας.
- Βέβαια, η γρήγορη αυτή ανάπτυξη της Ελλάδος προμηνύοταν ριψοκίνδυνη αφού βασίστηκε σε αύξηση του δανεισμού και σε γενικότερες αλλαγές σε κανονιστικό και τραπεζικό πλαίσιο.

Ένταξη στον ΟΝΕ

- 1999-2000: Προετοιμασία για τον ΟΝΕ
- 1^η Ιανουαρίου 2001: Η Ελλάδα αποτέλεσε πλήρες μέλος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.
- Η ένταξη της χώρας στη ζώνη του ευρώ έφερε τα τραπεζικά ιδρύματα μπροστά σε νέες προκλήσεις:
 - Η υιοθέτηση του ευρώ έφερε δραστική μείωση των επιτοκίων, γεγονός που ενίσχυσε τη ζήτηση δανείων, ιδιαίτερα στεγαστικών και καταναλωτικών.
 - Οδήγησε σε υπερδανεισμό νοικοκυριών και επιχειρήσεων, συχνά χωρίς αυστηρά κριτήρια αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (NPLs).
- Το συνολικό αποτέλεσμα ήταν ένα εύθραυστο αλλά φαινομενικά εύρωστο τραπεζικό σύστημα, το οποίο έδειχνε ισχυρό μόνο σε συνθήκες ευημερίας, αλλά χωρίς επαρκή ανθεκτικότητα σε εξωτερικές ή εσωτερικές κρίσεις.

Η κρίση του 2008

- Το χρηματοπιστωτικό σύστημα, που είχε επεκταθεί υπερβολικά την προηγούμενη δεκαετία, βρέθηκε αντιμέτωπο με τρεις παράλληλες κρίσεις: δημοσιονομική, τραπεζική και κρίση εμπιστοσύνης. Οι ελληνικές τράπεζες μπήκαν σε φαύλο κύκλο μείωσης κεφαλαίων, απώλειας ρευστότητας και αύξησης των επισφαλειών.
- Η Ελλάδα μετατρέπεται σε μια χώρα υψηλού ρίσκου.
- Οι πολιτικές πράξεις στη χώρα μας διαρκούν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, σε ότι αφορά την βάση παραγωγής της χώρας.
- Τα διαφορετικά προβλήματα όχι μόνο δεν επιλύονται, αλλά μεγεθύνονται όταν μετατοπίζονται και σε άλλους τομείς.
- Οι κλάδοι οι οποίοι επηρεάζονται και πλήττονται ταυτόχρονα έντονα από την οικονομική κρίση είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία και οι κατασκευές.
- Οι τράπεζες, πάνω στις οποίες στηρίχτηκε ο δανεισμός νοικοκυριών και επιχειρήσεων των προηγούμενων ετών, συνεπώς και ένα μεγάλο ποσοστό της πρότερης ανάπτυξης, πλήττονταν από την παγκόσμια οικονομική κρίση.

Περίοδος κρίσης 2009-2015

- Η Ελλάδα το 2009 ανακοίνωσε ότι είχε μεγάλο έλλειμμα πάνω από 15% του ΑΕΠ της χώρας, γεγονός που προκάλεσε κρίση εμπιστοσύνης στις σχέσεις της Ελλάδας με τις διεθνείς αγορές. Έτσι, η Ελλάδα δεν μπορούσε να δανειστεί πλέον από το εξωτερικό.
- Η κρίση αυτή στο δημόσιο χρέος μεταφέρθηκε γρήγορα και στις τράπεζες διότι κατείχαν μεγάλο αριθμό κρατικών ομολόγων.
- Δέχτηκαν σκληρή αξιολόγηση από διεθνείς φορείς, την στιγμή που αντιμετώπιζαν σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας, αφού όλοι οι καταθέτες απέσυραν μεγάλο όγκο χρημάτων.
- Ακόμη, οι τράπεζες γέμισαν με μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPLs) που ξεπέρασαν το 45% του συνόλου.
- Η αδυναμία άντλησης ρευστότητας από τις αγορές οδήγησαν στην εξάρτηση του τραπεζικού τομέα από τον ΕΛΑ (έκτακτη βοήθεια ρευστότητας).

Ανακεφαλαιοποιήσεις Τραπεζών

- Ο τραπεζικός τομέας για να καταφέρει να ορθοποδήσει χρειάστηκαν 3 γύροι ανακεφαλαιοποιήσεων.
- Ο πρώτος έλαβε χώρα την περίοδο 2010-2012.
- Οι τράπεζες σημείωναν σημαντικές ζημιές από την κρίση και από το κούρεμα του χρέους (PSI) εξαιτίας του οποίου οι παλαιοί μέτοχοι των τραπεζών έχασαν σχεδόν όλα τους τα χρήματα αφού οι μετοχές τους εκμηδενίστηκαν.
- Κατά την διάρκεια αυτού του μετασχηματισμού ιδρύθηκε το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας με χρηματοδότηση των μνημονίων και της ΕΕ.
- Στόχος του ήταν ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών, εξυγίανση του συστήματος και διαχείριση κινδύνων.
- Το ΤΧΣ ανέλαβε να ενισχύσει τα κεφάλαια των τραπεζών αλλά και να κάνει τις απαραίτητες συγχωνεύσεις ώστε να υπάρξουν 4 συστημικές τράπεζες (Εθνική, Πειραιώς, Alpha και Eurobank) υπό τον κρατικό έλεγχο.

Stress Tests και Capital Controls

2ο μέρος ανακεφαλαιοποίησης

- Αύξηση κεφαλαίων με εντολή της ΤτΕ.
- Stress tests στις 4 ελληνικές τράπεζες.
- Κύρια συμμετοχή κρατικού τομέα μέσω ΤΧΣ αλλά και παρουσία του ιδιωτικού αφού οι τράπεζες άντλησαν κεφάλαια από funds.

3ο μέρος ανακεφαλαιοποίησης

- Δημοψήφισμα και capital controls (2015).
- Περιορισμοί στις τραπεζικές συναλλαγές για αποφυγή τραπεζικών καταρρεύσεων και φόβος Grexit.
- 3ο μνημόνιο συνοδευόμενο από αστάθεια και ανασφάλεια.
- Οι τράπεζες σταμάτησαν τον δανεισμό, έτσι ο ιδιωτικός τομέας δεν είχε ρευστότητα.

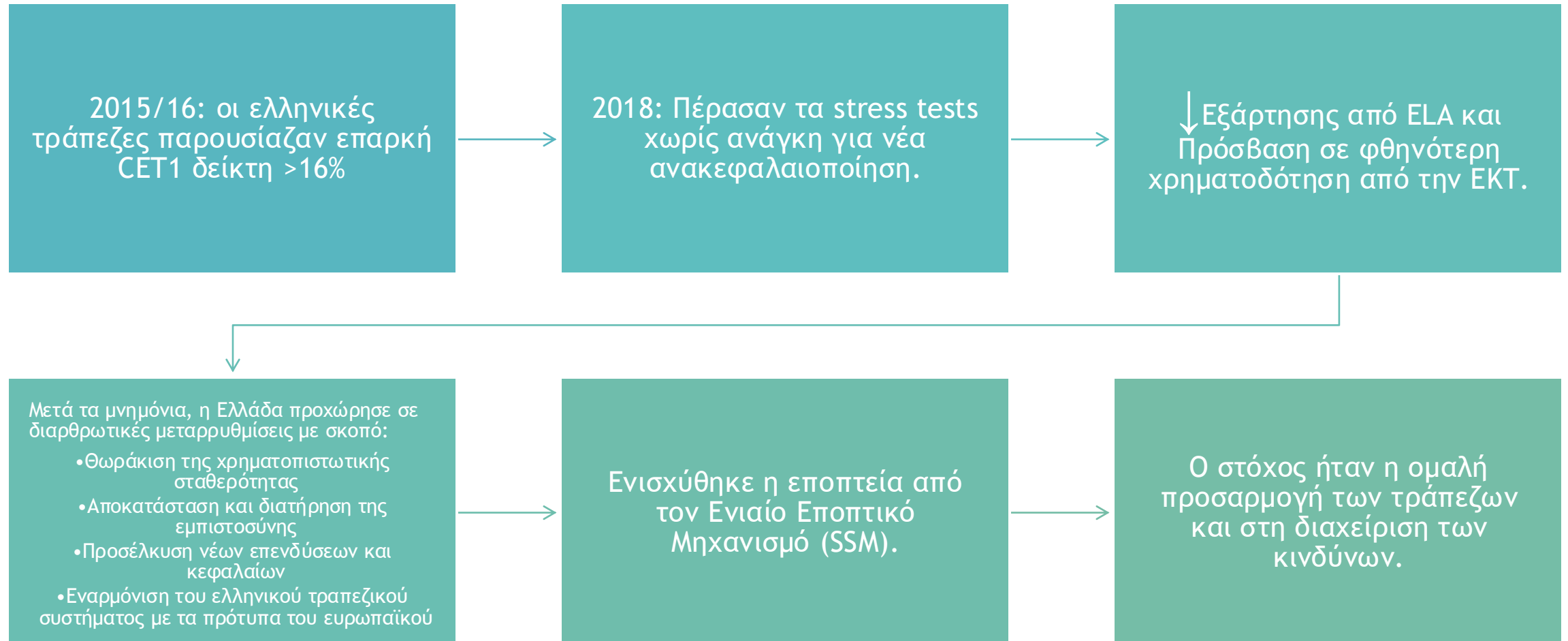
Μνημόνια

Μνημόνια	Έτος	Ποσό Δανείου	Κύρια Σημεία	Επιδράσεις στις Τράπεζες
1ο	Μάιος 2010	€110 δις	Έλλειμμα-Διάσωση	Ίδρυση ΤΧΣ Αρχική στήριξη
2ο	Φεβρουάριος 2012	€130 δις	PSI- Κούρεμα Χρέους	Μεγάλες Ζημιές 1η Ανακεφαλαιοποίηση
3ο	Αύγουστος 2015	€86 δις	Capital Controls - Grexit	3η ανακεφαλαιοποίηση Εποπτεία ΕΚΤ

Περίοδος 2016-2019

- Οι 4 συστημικές τράπεζες, το διάστημα 16-19 επικεντρώθηκαν στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- 3 Στρατηγικές:
 - Πωλήσεις χαρτοφυλακίων σε επενδυτικά funds
 - Τιτλοποιήσεις (Πρόγραμμα «Ηρακλής»)
 - Άλλες ρυθμίσεις (πχ επιμήκυνση της διάρκειας ενός δανείου, η μείωση των επιτοκίων και η μερική διαγραφή χρέους)
 - Ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων και Εξωδικαστικού Μηχανισμού για τα επιχειρηματικά δάνεια
- Πιστωτική επέκταση, η χορήγηση νέων δανείων παρέμεινε περιορισμένη λόγω:
 - αυστηρών κριτηρίων χορήγησης
 - χαμηλή ζήτηση για δάνεια
 - κακή ποιότητα υποψηφίων
 - κανονιστικούς περιορισμούς
 - εποπτικές πιέσεις
- Σταθεροποίηση και ενίσχυση εμπιστοσύνης με την άρση των capital controls (Σεπτέμβριος 2019)

Επαναφορά της Σταθερότητας

Η επίδραση της πανδημίας Covid-19 (2020-2021)

Μέτρα στήριξης:

- **Τραπεζικά μέτρα:** Αναστολές πληρωμών δανείων για δανειολήπτες που πλήττονταν άμεσα από την πανδημία και εφαρμογή προγραμμάτων παροχής κρατικών εγγυήσεων για νέα δάνεια
- **Δημοσιονομικά μέτρα:** Προγράμματα στήριξης εισοδημάτων και ρευστότητας για επιχειρήσεις και εργαζομένους, καθώς και αναστολές φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων
- **Εποπτικά μέτρα:** Χαλάρωση εποπτικών απαιτήσεων από τον SSM και την Τράπεζα της Ελλάδος και διευκολύνσεις στην άντληση ρευστότητας από το Ευρωσύστημα

Επίδραση στον τραπεζικό τομέα:

- **Αύξηση μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLS):** Η οικονομική ύφεση οδήγησε σε αύξηση των NPLS, καθώς οι άνθρωποι αδυνατούσαν να αποπληρώσουν τα δάνειά τους, επιβαρύνοντας τους ισολογισμούς των τραπεζών.
- **Μείωση κερδοφορίας:** Η μείωση των επιτοκίων και το αυξανόμενο κόστος των προβλέψεων για τον προσδιορισμό των ζημιών από δάνεια επηρέασαν αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών
- **Αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών:** Αύξηση των συναλλαγών μέσω των νέων ψηφιακών συστημάτων των τραπεζών και μείωση των επισκέψεων σε φυσικά καταστήματα, γεγονός που οδήγησε σε απολύσεις προσωπικού σε όλη την επικράτεια

Ψηφιοποίηση και Τεχνολογικές Εξελίξεις

- Ψηφιακή στροφή: Ενίσχυση της ροής χρηματοοικονομικών λειτουργιών μέσω τεχνολογικών μέσων.
- FinTechs :
 - Viva Wallet
 - Finloup
- E-banking: Βελτιωμένη εμπειρία χρήστη, ενισχυμένη ασφάλεια και παροχή επιπλέον ψηφιακών υπηρεσιών.
- Ρόλος Κράτους: Το κράτος, χωρίς να παρεμβαίνει άμεσα στις τράπεζες, στήριξε την ψηφιοποίηση μέσω:
 - Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής (2020-2025)
 - Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)

Πρόσφατες Εξελίξεις (2022–2024)

- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, για να αντιμετωπίσει τον αυξημένο πληθωρισμό, προχώρησε σε διαδοχικές αυξήσεις επιτοκίων (2022).
- NPLs: Οι ελληνικές τράπεζες συνέχισαν να μειώνουν το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, κυρίως μέσω:
 - του κρατικού σχεδίου “Ηρακλής” (παροχή κρατικών εγγυήσεων για τιτλοποιήσεις)
 - της πώλησης δανείων σε επενδυτικά σχήματα
- Πληθωρισμός και καταναλωτική συμπεριφορά: Παρά τη σταδιακή αποκλιμάκωσή του, ο πληθωρισμός (2023-2024), επηρέασε αρνητικά την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και ενίσχυσε την αβεβαιότητα των αποταμιευτών, προκαλώντας προβληματισμό στον τραπεζικό σχεδιασμό.
- Ρυθμιστικές εξελίξεις στην Ε.Ε.
 - Κανονισμός DORA (Digital Operational Resilience Act): Θέτει υποχρεωτικά πρότυπα κυβερνοασφάλειας και λειτουργικής ανθεκτικότητας για όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
 - Κανονισμοί ESG: Εισάγονται νέες απαιτήσεις διαφάνειας και αξιολόγησης περιβαλλοντικών, κοινωνικών και διοικητικών κριτηρίων, ενισχύοντας τη βιώσιμη τραπεζική

Βιβλιογραφία

- Τράπεζα της Ελλάδος (2001-2007). Ετήσιες Εκθέσεις του Διοικητή. Διαθέσιμες από το site της ΤτΕ: <https://www.bankofgreece.gr>
- Alogoskoufis, G. (2019).Greece and the Euro: A Political Economy Tragedy.
- European Central Bank (ECB).Reports on Financial Integration in Europe (2004-2007)
- Brissimis, S. N., & Hondroyiannis, G. (2021).Banking developments in Greece during the recent financial crisisIn: Economic Change and Restructuring.
- European Banking Authority (EBA).Stress Test Results 2014 & 2015 - Country Results: Greece.
- Hellenic Financial Stability Fund (HFSF): Annual Reports ➤ Ετήσιες εκθέσεις με πλήρη εικόνα για τις ενέργειες στήριξης, συμμετοχές σε τράπεζες, ανακεφαλαιοποιήσεις, αποεπενδύσεις. www.hfsf.gr
- Zettelmeyer, J., Trebesch, C., & Gulati, M. (2017).The Greek debt restructuring: An autopsy.In: Economic Policy, 32(90), 305-355.
- European Commission - Enhanced Surveillance Reports (2018-2020)
- Anastasiou, D., Bragoudakis, Z., & Malandrakis, I. (2019). Non-performing loans, governance indicators and systemic liquidity risk: evidence from Greece.
- Χρηματιστήριο Αθηνών. (2023). Αγορά Κεφαλαίου στην Ελλάδα – Στατιστικά και Επιδόσεις <https://www.athexgroup.gr>
- Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. (2023). Ετήσια Έκθεση 2022. <https://www.hcmc.gr>
- Τράπεζα της Ελλάδος. (2023). Επισκόπηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος. <https://www.bankofgreece.gr>
- European Central Bank. (2023). Financial Stability Review – May 2023. <https://www.ecb.europa.eu>
- <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/5703/Charitos.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/11400/1171/Kanavos_07619.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- <https://www.offlinepost.gr/2022/12/24/anaskopisi-sto-xrimatistiriako-krax-tou-1999/>
- <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4986469>
- <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/10070/%ce%95%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae%20%ce%9f%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%af%ce%b1%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- <https://www.bankofgreece.gr/Publications/Paper2019260.pdf>

THANK

you